

Artystyczne dorastanie

Bibliografia:

- Źródło: Nicole Jurek, *Siedzę na łóżku*, [w:] *Całkiem serio i z przymrużeniem oka*, Brzeg Dolny 2013, s. 9.
- Źródło: Adrianna Żurek, *Życie kręci się jak kula ziemską...*, [w:] *Całkiem serio i z przymrużeniem oka*, Brzeg Dolny 2013, s. 8.
- Źródło: Aleksandra Gałda, *Smother*, [w:] *Pokonam bezradność*, oprac. Aleksandra Kucharska, Brzeg Dolny 2006, s. 12.
- Źródło: Nicole Jurek, *Słodkie dorastanie*, [w:] *Całkiem serio i z przymrużeniem oka*, Brzeg Dolny 2013, s. 9.

Artystyczne dorastanie

Artystyczne dorastanie

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Piszemy coraz mniej i coraz krócej. Czy jest to znak czasu? Z pewnością tak. Wysyłamy e-maile i SMS-y, umieszczamy komentarze na forach, korespondujemy na portalach społecznościowych. Wszyscy wiemy, jakiego języka używa się w komunikacji internetowej. A może dla przeciwwagi napisać wiersz, poszukać magii i ulotnego piękna w języku poetyckim? Niejeden człowiek w powstałym spontanicznie wierszu zawarł cząstkę siebie, opowiadając o swoim smutku, marzeniach czy szczęściu. Materiał do lekcji zawiera utwory młodych poetów – uczniów, dla których twórczość jest sposobem na oswojenie się z własnym dorastaniem, wszystkimi problemami, które niesie ze sobą dorosłość.

Już wiesz

Wyjaśnij, co dla ciebie oznacza bycie dorosłym.

Ćwiczenie 1

Spośród podanych rzeczowników wybierz te, które odnoszą się do dzieciństwa i te, które dotyczą dorosłości.

Dzieciństwo

Dorosłość

pełnoletność

małoletniość

szczeniactwo

chłopięctwo

adolescencja

dojrzałość

sztubactwo

doświadczenie

młodość

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Niezwykła rozmowa

” Nicole [czyt. nikol] Jurek

Siedzę na łóżku

Siedzę na łóżku

Smucę się.

Wnet słyszę:

'Wkurzasz mnie, rozchmurz się!'

Co to było, czy to sen?

Pełna obaw odwracam się.

A tam pluszak, czy to żart?

Pytam się, co nie tak?

'Całe łóżko chcę dla siebie,
Niepotrzebna tutaj jesteś!
Masz swój świat
Dorośli tak.
Idź już stąd!
Uśmiechnij się,
Pogódź się!
Zapadam w sen'.

Źródło: Nicole Jurek, *Siedzę na łóżku*, [w:] *Całkiem serio i z przymrużeniem oka*, Brzeg Dolny 2013, s. 9.

Po przeczytaniu wiersza Nicole Jurek – uczniowie I klasy liceum – pt. *Siedzę na łóżku* wykonaj ćwiczenia.

Ćwiczenie 2.1

Opisz sytuację liryczną w wierszu *Siedzę na łóżku*.

Ćwiczenie 2.2

Ustal, kim jest podmiot liryczny w wierszu *Siedzę na łóżku*. Wskaż formy wyrazów, które o tym świadczą.

Ćwiczenie 2.3

Rozstrzygnij prawdziwość podanych poniżej określeń opisujących sposób wypowiedzania się pluszaka.

Pasujące do stylu wypowiedzi pluszaka

stanowczy

zdecydowany

radosny

serdeczny

przyjazny

żartobliwy

kategoryczny

Pozostałe

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 2.4

Uzupełnij zdanie odpowiednim wyrazem spośród zamieszczonych poniżej tak, by było ono zgodne z wymową wiersza.

Ulubiony pluszak żąda, by podmiot liryczny pożegnał się na dobre z .

maskotką

dzieciństwem

dorobnością

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Niepokojąca wizja

” Adrianna Żurek

Życie kręci się jak kula ziemską...

Życie kręci się jak kula ziemską
Ciągłe wokół.
Chcesz coś osiągnąć w nim,
Mieć ten święty spokój.
Walczysz z przeciwnościami losu,
Śmierci wciąż plujesz w twarz,
Chcesz mieć przy sobie wiele,
Lecz tracisz to, co masz.
Krótkie spojrzenie na ból
W oczach tej bliskiej osoby.
Wyprute żyły tylko po to,
By móc coś zdobyć.
Uśmiechasz się, jednak pod oczami
Masz fioletu cień.
Noce bezsenne, na barkach
Ciężar ludzkiej egzystencji w dzień.
Cmentarz rozbitych dusz
Słyszysz stłumiony głos?
On wydziera się z ciemności.
Ty rzucony na ten stos
Weź jeden oddech
Z drugim będzie już problem.
Kiedy ból krzyczy z wnętrza
Twoje płuca nie zatrzymują
Przeziąkniętego [truchłem](#) powietrza.

Źródło: Adrianna Żurek, *Życie kręci się jak kula ziemską...*, [w:] *Całkiem serio i z przymrużeniem oka*, Brzeg Dolny 2013, s. 8.

Po przeczytaniu wiersza Adrianny Żurek – uczniowie III klasy gimnazjum – wykonaj ćwiczenia.

Ćwiczenie 3.1

Ustal, co sądzi na temat życia człowieka podmiot liryczny z wiersza Adrianny Żurek. Swoją wypowiedź poprzyj przykładami z tekstu.

Ćwiczenie 3.2

Podaj po dwa synonimy do wyrażenia i wyrazów wskazanych poniżej.

kula ziemiska, egzystencja, los

Ćwiczenie 3.3

Wyjaśnij, jak rozumiesz tytuł wiersza *Życie kręci się jak kula ziemiska...*

Ćwiczenie 3.4

Do wymienionych w wierszu pragnień człowieka dopasuj ich metaforyczne konsekwencje, o których mowa w utworze.

„chcesz mieć przy sobie wiele”

„tracisz to, co masz”

„święty spokój”

„wyprute żyły”

„coś zdobyć”

„śmierci wciąż plujesz w twarz”

„coś osiągnąć”

„walczysz z przeciwnościami losu”

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3.5

Uzupełnij poniższą tabelę według wzoru:

WZÓR: **epitet**: cień fioletu; **zabarwienie emocjonalne epitetu** (pozytywne, negatywne, **neutralne**): neutralne; **część mowy**: rzeczownik

Ćwiczenie 3.6

Ustal, kto jest adresatem wiersza *Życie kręci się jak kula ziemska...* i określ jego stan emocjonalny. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 3.7

Dokończ zdanie.

Wiersz jest poetyckim obrazem...

Młodzieńczy świat

Przeczytaj wiersz [Smother](#) Aleksandry Gałdy – uczennicy II klasy liceum – i wykonaj do niego ćwiczenia.

” Aleksandra Gałda

Smother

To jest mój świat,
Ściany moich słów,
Okna moich myśli.

To jest mój dom,
Ścieżki niespełnionych marzeń...

Deszcz moich łez...

To jest moje niebo,
Którego codziennie dotykam ręką,
Któremu potrafię wyczuć tętno.

To jest moje Wyobrażenie,
Tego, co mogło być Kiedyś,
Lecz bardziej tego, czego nigdy nie będzie.

(To jest moje ciche narzekanie)
Mówienie tak,
Mówienie nie,
Nie wiem.
Pod moją nieobecność...

I to jest ten Środek ciężkości,
Wszystko, czego nie zdołam uchwycić.

Źródło: Aleksandra Gałda, *Smother*, [w:] *Pokonam bezradność*, oprac. Aleksandra Kucharska, Brzeg Dolny 2006, s. 12.

Ćwiczenie 4.1

Wskaż odpowiedź, która najtrafniej oddaje wymowę wiersza *Smother*.

- ☐ Tematem wiersza pt. *Smother* są rozważania podmiotu lirycznego na temat istoty życia.
- ☐ *Smother* to utwór opisujący emocje podmiotu lirycznego i jego sposób postrzegania świata.
- ☐ Wiersz Aleksandry Gałdy jest poetyckim zapisem życiowych doświadczeń podmiotu lirycznego.

Ćwiczenie 4.2

Scharakteryzuj podmiot liryczny, biorąc pod uwagę jego stan emocjonalny. Uzupełnij zdania.

Podmiot liryczny ujawnia się w utworze. Można go odnaleźć dzięki występującym w tekście

„mój”, „moje” oraz w 1. os. lp. „nie zdołam”, „dotykam”.

Typ liryki, w której podmiot liryczny wypowiada się w taki sposób, nazywa się

.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4.3

Dopasuj metafory do ich objaśnień.

wolność myśli –

niezrealizowane plany –

niemożność wyrażenia siebie –

rozpacz –

„deszcz moich łez”

„okna moich myśli”

„ścieżki niespełnionych marzeń”

„ściany moich słów”

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 4.4

Wyjaśnij, jak rozumiesz metaforę: 'wyczuć tętno nieba'.

Ćwiczenie 4.5

Wyjaśnij, jak w kontekście całego utworu i tematu lekcji rozumiesz tytuł wiersza.

Nasze dorastanie

” Nicole Jurek

Słodkie dorastanie

Nie chcę udawać dorosłej
Nie chcę nią być.
Chcę siedzieć w domu
Z nudów herbatę pić.
Ale czas się nie cofa
A magii znam tyle, co nic.
Idę do przodu coraz starsza i starsza
A przez te obowiązki czasem nie da się żyć.
Więc po pocieszenie chcę do cukierni iść
Bo zostało mi tylko rosnąć, uczyć się i tyć.

Źródło: Nicole Jurek, *Słodkie dorastanie*, [w:] *Całkiem serio i z przymrużeniem oka*, Brzeg Dolny 2013, s. 9.

Po przeczytaniu wiersza *Słodkie dorastanie* wykonaj ćwiczenia.

Ćwiczenie 5.1

Wypisz z wiersza *Słodkie dorastanie* wyraz, który wiąże się z dzieciństwem oraz wyraz, z którym kojarzymy dorosłość.

Ćwiczenie 5.2

Pogrupuj synonimy i antonimy do wyrazu „obowiązek”.

Synonimy

Antonimy

relaks

odpoczynek

próżnowanie

powinność

służba i obciążenie

zobowiązanie

rozrywka

przyjemność

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5.3

Wskaż odpowiedź, która najtrafniej oddaje wymowę wiersza *Słodkie dorastanie*.

- ☐ Wiersz Nicole Jurek jest poetyckim zapisem rozważań na temat dorastania.
- ☐ *Słodkie dorastanie* jest opisem doświadczeń związanych z dorastaniem.
- ☐ Tematem wiersza *Słodkie dorastanie* jest niechęć związana z dorastaniem.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5.4

Podaj dosłowne i przenośne znaczenie tytułu utworu *Słodkie dorastanie*. Wytlumacz, które z nich decyduje o jego ironicznym charakterze.

Ćwiczenie 5.5

Znajdź w tekście trzy bezokoliczniki, które odnoszą się do dorastania. Następnie podaj trzy inne, które, twoim zdaniem, wyrażają sposób na pogodzenie się z dorosłością.

Ćwiczenie 5.6

Dopasuj do tytułów wierszy sformułowania odnoszące się do ich treści.

Siedzę na łóżku

smutek

etap między dzieciństwem
a dojrzewaniem

Życie kręci się jak kula ziemską...

dojrzałość i otyłość

ból istnienia

pluszak

„ciche narzekanie”

Smother

zmaganie z życiem

gorzka skarga

słodczyce jako lek na dorastanie

Słodkie dorastanie

u progu dorosłości

egzystencja i śmierć

marzenia i łzy

faza buntu

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zadaniowo

Polecenie 1

Napisz opowiadanie z elementami dialogu, w którym przedstawisz dalsze losy podmiotu lirycznego z wiersza *Siedzę na łóżku* Nicole Jurek.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.